

Η τρέλα του πολέμου με τον προφητικό λόγο του Νίκου Καζαντζάκη

Θέλουμε την λευτεριά, την απόλυτη

Η τρέλα του πολέμου... Φαινόμενο, διαχρονικό, της ανθρωπότητας. Πάντα κάποιοι ισχυροί θα δολοφονούν κάποιους αδύνατους. Πάντα κάποια ΗΠΑ και κάποιο ΝΑΤΟ θα δολοφονούν άμαχους Σέρβους... Σε κάθε εποχή.

Ο μεγάλος Κρητικός, ο Νίκος Καζαντζάκης, με το δικό του χαρακτηριστικό λόγο σχολίαζε πριν από 45 χρόνια αυτή την παραφροσύνη. Και κατέγραφε την ανάγκη της ειρήνης. Τα λόγια του επίκαιρα και σήμερα. Και, όπως θα αποδειχτεί στη συνέχεια, προφητικά.

Ηταν 11 Αυγούστου του 1954. Ο στοχαστής και συγγραφέας έδινε από την Αντίμια μια σημαντική συνέντευξη στο Μανόλη Γιαλουράκη. Το κείμενο της συνέντευξης παραχωρήθηκε στην «Π» από το ιστορικό αρχείο «Κωνσταντίνου και Ειρήνης Σπαντιδάκη» και σήμερα δημοσιεύουμε τρία χαρα-

κτηριστικά τμήματα του λόγου του Καζαντζάκη.

Ο Μανόλης Γιαλουράκης, βρίσκοντας αφορμή από προηγούμενη αναφορά του μεγάλου Κρητικού, του θέτει το θέμα: «Σαν την Ελλάδα είν' η Αντίμια. Μια Ελλάδα ειρηνική».

Κι η απάντηση του Καζαντζάκη:

-Να σου πώ κάτι; Ξέρεις τί θυμήθηκα; Ένα Αθηναίο δημοσιογράφο που 'ρθε ως εδώ κ' έγραψε έπειτα πως είμαι υπέρ του πολέμου... Το να με ρωτάνε «είσαι υπέρ ή κατά του πολέμου;» είναι σα να με ρωτάνε «Είσαι υπέρ ή κατά του σεισμού;» Δεν είπα ποτέ πως είμαι υπέρ του πολέμου. Μόνο που δεν κατάλαβε τί έλεγα. Βρισκόμαστε στο τέλος μιας ιστορικής εποχής. Ο κόσμος τούτος που ζούμε, βρίσκεται σε διάλυση. Αποσύνθεση ηθική, ψυχική, οικονομική. Βρωμάει ο κόσμος απ' την αποσύνθεση. Αυτή 'ναι η εποχή μας. Μια άλλη

εποχή, όπως γίνεται πάντοτε μάχεται να γεννηθεί.

Γιατί η αποσύνθεση στάθηκε πάντοτε ο πρόλογος της σύνθεσης.

Ο κόσμος αυτός είναι στα σπάργανα. Γεννήθηκε, αλλ' ακόμη ψελλίζει. Δεν έχει τη δύναμη ν' αντισταθεί στην καλὰ οργανωμένη αδικία. Είναι οι δύο πραγματικότητες. Το μεταξύ ενός πολιτισμού που χάνεται κ' ενός που δημιουργείται διάστημα. Τ' ονόμασαν πάντοτε μεσαίωνα, Αυτόν ζούμε. Δεν τον βλέπουμε. Οι ιστορικοί θα τον δούνε. Κι είναι γεγονός πως ένας μεσαίωνας, παντοτε έχει πολέμους».

Λόγος προφητικός από τον Κρητικό στοχαστή που συγκινεί και σήμερα ολόκληρο τον κόσμο.

Και λίγο παρακάτω έλεγε:

«Γραψ' τα, και τα δημοσιεύεις σα πεθάνω, -λέει γελιώντας- είναι καλύτερα. Το ίδιο και κείνα που σκέφτουμε για την Κίνα.

-Για την Κίνα;

-Ναι. Είναι η δύναμη π' ανεβαίνει.

Η Κίνα είναι το Αύριο της ανθρωπότητας. Ούτε η Ουάσιγκτων, ούτε η Μόσχα. Η Κίνα είδε από νωρίς καθαρά. Δεν άφησε να της φύγει το τραίνο. Γιατί αυτή 'ναι η αλήθεια. Είτε το θέλουμε, είτε όχι, πηγαίνουμε στο σοσιαλισμό. Κ' η Κίνα θα πεί το μεγάλο λόγο. Ξέρεις ακόμη; Εγώ δεν πιστεύω πως θα φτάσουμε κεί ειρηνικά. Στο τέλος θα πρέπει να γίνει ένας πόλεμος. Οχι ο αυριανός. Ούτε ο μεθαιριανός. Ομως ένας πόλεμος. Αυτό λέει η ιστορία. Γι αυτό δε δέχτηκα να υπογράψω την «Εκκλήση της Στοκχόλμης». Δε μ' αρέσει να κρύβουμαι».

Κι ακόμη:

«Θέλουμε τη λευτεριά την απόλυτη, ε; Μα τί θα γίνει αν ανοίξουμε τα πάντα και τους αφήσουμε όλους να μπαινοβγαίνουνε στις γραμμές μας;

Θα 'ρθούνε πράκτορες ν' αγοράσουνε συνειδήσεις.

Ελευθερία, λοιπόν, στην κυριολεξία δε χωρεί γιατί τώρα δουλεύει για τους άλλους. Για τους διανοούμενους όμως η πιστοποίηση της ανάγκης της δικτατορίας - για να χρησιμοποιήσω τη μισητή λέξη - δημιουργεί απογοητεύσεις. Όταν καταλάβουνε πως αυτά που πιστέψανε οδηγούνε σ' αυτήν όχι στη λευτεριά, απογοητεύονται. Βλέπουν πως είναι χαμένοι άνθρωποι. Σ' έναν κόσμο που τους είναι ξένος.

Μα για το ζήτημα τούτο δεν γνοιάζεται η Ιστορία. Κατάλαβες;

Τώρα εσύ δεν ξέρω πώς θα τα γράψεις, κι αν θα τα γράψεις. Βλέπεις πως και σε τούτον τον κόσμο - τον αστικό - δεν είσαι λεύτερος...»

